

Ieva Vilmane

Māris un Liene Vekļuki rēķina, ka 16 gados, kopš abi nodibināja ģimeni, dzīvojuši kādās 20 dažādās vietās. Jurģi bijuši krustu šķērsu Rīgā un Īrijā, mājas meklētas arī Anglijā un Spānijā, taču nu, pēc 12 gadu pārtukuma, Vekļuku pastāvīgā adrese atkal ir Latvijā.

Atved līdzīdu rudu īru

Savulaik rūdīti rīdnieki dzimto Saldus uzskatīja par provinciālu sprostu, no kura jāturas pa gabalu. Mārim un Lienei šķita, ka dzīve jāpavada, meklējot un sekojot naudīgām iespējām. Tādas viņi redzēja tikai galvaspilsētā. "Rīgā nebija viegli, taču atgriešanos Saldū būtu uzskatījis par krišanu vēl dziļākā bedrē, par sevis nogalināšanu," Māris atceras savu pārliecību. Pāris dramatisks dzīves kūleņu daudz ko mainīja, arī šos uzskatus.

Vekļukiem kardinālas pārmaiņas sākās pirms četriem gadiem. "Pieņemām Dievu, un dzīvē viss mainījās uz labo pusi – radās jaunas vērtības un mērķi. Mums pasaulīgā dzīve vairs nebija pievilcīga," paskaidro Māris. Jauno ģimeni, kurā aug trīs podziņas – Betija (8 gadi), Emīlija (oktobrī paliks 3 gadi) un Rebeka (šomēnes paliks gads) –, vairs nevilināja arī Īrija, lai gan tur ikvienai ģimenei ar maziem bērniem ir ļoti nozīmīgā finansiālā stabilitāte. "Neatgriezāmies tāpēc, ka tur bija slikti vai arī te būtu labāk. Atgriezāmies, lai kalpotu Dievam. Un mums ir cerība un ticība, ka te turpināsim mainīties," saka ģimenes galva.

Viņam vienmēr prātā esot pa kādai trakai idejai, tomēr pēkšņās vīra runas par atgriešanos dzimtenē Lienī sākumā satraukušas. Taču jūnija beigās jau viņa ar

Vekļuku ģimene šovasar no Īrijas latviešiem pārtapa par brocēniekiem.

Andreja Sergejeva foto

abām jaunākajām meitām lidoja uz Latviju. Nedaudz vēlāk ar automašīnu atbrauca arī pārmaiņu iniciators, vecākā meita un ruds īrs, 12 gadus vecais suņuks Guči. Līdzīdu Vekļuki atveda visu iedzīvi, tur palika vien neliels Māra privātais bizness, tāpēc viņš ik pa laikam aizbrauc uz Īriju.

Auto vietā mājale

Bet vēl pirms vairākiem gadiem Māris jau paveica kādu neprātību – atbrauca atvaļinājumā uz Latviju, lai pārdotu savu vienīgo automašīnu un iztērētu iekrājumus jaunam pirkumam. Tā Vekļuku ģimene tika pie zemesgabala un remontējamas mājiņas Saldus pievārtē. Abi tic,

ka šobrīd neizteismīgais nams ir viņu ideālā mājvieta. Vien jā-saremontē. Lielākās raizes sagādā neievilkts ūdensvads, tāpēc Māris vērsies pašvaldībā, lai jautājumu atrisinātu. "Pēc gada gribam dzīvot savās īstajās mājās," cerīgi saka Liene.

Jau Īrijā latvieši sāka meklēt pagaidu dzīvesvietu Saldus apkaimē. Portāla www.ss.com piedāvājumu krasi sašaurināja ģimenes vajadzības un iespējas. Izrādījās, ka nav pat pāris variantu dzīvoklim, kurā būtu ērti pieciem cilvēkiem un nebūtu nevienas mēbeles. Saldū kāds īpašnieks piedāvāja mājokli īrēt par 220 eiro mēnesī, bet aptuveni tikpat daudz būtu jāmak-

sā par komunālajiem pakalpojumiem, un tas bija par dārgu. Brocēnos par dzīvokli saimniekam jāmaksā 150 eiro mēnesī, arī komunālie izdevumi mazāki. Salīdzinot – Īrijā par mājokļa īri bija jāmaksā ap tūkstoš eiro. Tā teikt, ienākumi bija lielāki, taču arī izdevumi neatpalika.

Mājmācību nomainīs skola

"Kad bijām iekārtojušies Brocēnu dzīvoklī, vecāki jautāja, vai esam kaut ko dzirdējuši par reemigrācijas plānu un bijuši pašvaldībā. Sākām interesēties vairāk. Tā iepazīnāmies ar reemigrācijas projekta koordinatori Saldus novadā Džinetu

Rubuli. Ar viņas palīdzību esam atrisinājuši svarīgus jautājumus, viņa mūsu vietā sarunāja tikšanos, sameklēja informāciju un kontaktus, precizēja, atcerējās, pajautāja... Viņas ieinteresētības dēļ jūtamies šeit gaidīti," priecājas Liene.

Viens no sarežģītākajiem jautājumiem izrādījās Betijas skolas gaitas. Divarpus gadus viņa mācījās mājās kopā ar mammu pēc akreditētas Eiropas kristiešu programmas. Tai izstrādāti detalizēti un viegli lietojami mācību materiāli, tāpēc mammai nebija grūti izglītēt meitu. "Latvijā mājmācībai atšķiras mērķi un iemesli. Te vecākiem pašiem jāizdomā, ko un kā mācīt. Galvenais, lai semestra beigās bērns var nokārtot pārbaudi visos mācību priekšmetos, arī sportā, mūzikā un vizuālajā mākslā. Nesmu pedagoģe, tāpēc diez vai tiktu galā...," mamma pastāsta, kāpēc Betija tagad mācīsies Brocēnu vidusskolā.

Vēl viens nozīmīgs solis Vekļukiem ir izvēlēties kristiešu kopienu, kurā justies saprasti, atbalstīti un vajadzīgiem.

Negrib īpašu attieksmi

"No Latvijas aizbraucām, jo šeit nevarējām sasniegt pašu izvēlēto standartu," uz pagātni atskatās Māris, neslēpjot, ka šī ir jau trešā reize, kad ģimene mēģina atgriezties Latvijā. Sieva piebilst: "Noteikti nozīme bija arī tam, ka Īrijā mums vienmēr bija, kur atgriezties. Man bija 18 gadu, kad pati sameklēju darbu skaitumkopšanas salonā, kurā vēlāk nostrādāju 12 gadus. Arī Mārim bija darbs, viņu tur gaidīja atplestām rokām. Katreiz, kad no Īriem atvadījāmies, viņi teica, ka gaida mūs atpakaļ."

Rīgā it kā arī bijis, ko darīt, taču Betijai nebija vietas bērnu dārzā, Mārim neizmaksāja algu vienu mēnesi, tad otru, un Vekļuki tiešām atgriezušies Īrijā.

Kad runājam par reemigrācijas plānu, Māris un Liene uzsver, ka nevēlas īpašu attieksmi no valsts tikai tāpēc, ka ir atgriezušies. "Uz priekšu tiksim, ja paši daudz darīsim. Skaitām lūgšanas, lai ierēdņiem dota gudrība un nebūtu alkatības. Lūdzam, lai cilvēki nemānās un nemelo savējiem. Galu galā – katrs cilvēks izdara izvēles, un ar sekām jāsamierinās. Kad negribas vainot sevi, bet citi nav tuvumā, tad latvietis atceras, ka valsts vispār nav ideāla..." ne bez iemesla saka Māris.

Sabiedrības integrācijas
fonds

Materiāls sagatavots ar Sabiedrības integrācijas fonda finansētu atbalstu no Latvijas valsts budžeta līdzekļiem.

UZZIŅAI

Kur dzīvot pēc atgriešanās Latvijā?

Ekonomikas ministrijas Sabiedrisko attiecību nodaļas vadītāja **Evita Urpena** skaidro: cilvēkiem, kuri pēc ilgas prombūtnes atgriežas Latvijā, nav atsevišķas mājokļu atbalsta programmas. Tomēr tāda ir, piemēram, jaunām ģimenēm un speciālistiem, un atbalstam tajās drīkst pieteikties arī reemigranti.

Kopš 2015. gada darbojas mājokļu garantiju programma, ko administrē attīstības finanšu institūcija "Altum". Tā palīdz jaunām ģimenēm iegādāties mājokli, samazinot pirmo iemaksu (līdz 20% no aizdevuma summas). Trīs gados šādi palīdzēts vairāk nekā 9900 ģimenēm, tajās aug 14 552 bērni. No šī gada garantiju drīkst saņemt arī jaunieši (ne vecāki par 35 gadiem, ar iegūtu augstāko vai vidējo profesionālo izglītību).

Tāpat ministrija sagatavojusi grozījumus likumdošanā, kas paredz atteikties no prasības norādīt deklarēto vai reģistrēto dzīvesvietu Latvijā, tādējādi nodrošinot, ka garantiju programma būs pieejama arī ģimenēm, kuras vēlas atgriezties Latvijā un saņemt palīdzību

mājokļa iegādei vai būvniecībai. "Grozījumi šobrīd tiek skatīti ar citām ministrijām un nevalstiskajām organizācijām, tie vēl jāpieņem Ministru kabinetam," skaidro E. Urpena.

Viņa informē, ka ministrija izstrādā atbalsta programmu daudzdzīvokļu īres namu celtniecībai ekonomiski aktīvos reģionos, lai nodrošinātu iedzīvotājiem pieejamus mājokļus (tādus, par kuriem nav jātērē vairāk par 30% no māsaimniecības kopējiem ienākumiem). Īres tirgus nav pieejams aptuveni 80% māsaimniecību, jo nav lētu, kompakto (50m²) un mūsdienu būvniecības standartiem atbilstošu mājvietu. E. Urpena norāda, ka sava kārtība mājokļu piešķiršanai ir katrā pašvaldībā, tomēr ministrija nav informēta par kādu īpašu praksi mājokļu jomā reemigrācijas veicināšanai.

Savukārt par pašvaldības iespējām piedāvāt reemigrantiem mājokli Saldus novada domes Mājokļu un sociālo jautājumu komisijas priekšsēdētāja **Inta Vanaga** skaidro: "Pirms pāris gadiem interese iegūt pašvaldības dzīvokli bija kādam cilvēkam, kurš domāja

par atgriešanos Latvijā. Tolaik spēkā esošie noteikumi ļāva dzīvokļu rindā uzņemt arī cilvēkus ar regulāriem ienākumiem, taču interesentu rindā neierakstījām, jo viņš tā arī nepārcēlās uz Latviju. Citi ārzemju latvieši pie mums nav vērsušies." Viņa pastāsta, ka Saldus novadam pieder 1242 dzīvokļi, no tiem pilsētā 231, bet pārējie – pagastos. Tos pašvaldība ir izīrējusi gan uz noteiktu laiku, gan beztermiņā.

I. Vanaga piebilst, ka pašvaldība arī piedāvā savus dzīvokļus atsavināt publiskā izsolē un samaksu veikt pakāpeniski piecos gados. Noteikumi atļauj pašvaldības dzīvokļu īres tiesību izsolēs piedalīties arī reemigrantiem, un informācija par izsolēm ir atrodama pašvaldības mājaslapā, tātad viegli pieejama arī ārpus Latvijas dzīvojošajiem. "Tomēr kopumā pašvaldībai ir ierobežotas iespējas piešķirt dzīvokli tiem, kuri atgriežas uz dzīvi Latvijā, jo vispirms atbalsts pienākas vairākās citās krīzes situācijās," situāciju ieskicē I. Vanaga.